

Ο Ρόλος της EETT στην Ευημερία του Καταναλωτή

του Γιάννη Παλαιολόγου, Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και μέλος της Ολομέλειας της EETT

Σε μια ελεύθερη οικονομία ή οικονομία της αγοράς (market economy) η απάντηση στο πρόβλημα της άριστης κατανομής των πόρων παραγωγής και γενικά στα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα δίνεται από τον μηχανισμό των τιμών (price mechanism), ο οποίος σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον λειτουργεί ελεύθερα χωρίς εξωτερικές παρεμβάσεις.

Γιάννης Παλαιολόγος
Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς
και Μέλος της Ολομέλειας της EETT

Στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς ο μηχανισμός σχηματισμού των τιμών δίνει την απάντηση στα ερωτήματα: τι θα παραχθεί, πόσο θα παραχθεί, πώς θα παραχθεί και για ποιόν θα παραχθεί.

Το ανταγωνιστικό σύστημα των τιμών της ελεύθερης οικονομίας είναι ικανή συνθήκη (όχι όμως και αναγκαία) για να αριστοποιηθεί ολόκληρο το οικονομικό σύστημα (δηλ. να περιέλθει σε άριστη κατά Pareto κατάσταση). Όμως ο πλήρης ανταγωνισμός για να εξασφαλίσει την άριστη κατανομή των πόρων και των αγαθών και κατά συνέπεια την ευημερία του καταναλωτή, θα πρέπει να ικανοποιούνται ορισμένες προϋποθέσεις οι οποίες είναι: (α) τα αγαθά είναι ιδιωτικά και διαιρετά, που σημαίνει ότι η κατανάλωση ποσοτήτων τους από ένα άτομο αποκλείει την ταυτόχρονη κατανάλωση των ίδιων ποσοτήτων από άλλα άτομα, (β) ανυπαρξία εξωτερικών επιδράσεων, (εξωτερικές οικονομίες και αντιοικονομίες), που σημαίνει ότι δεν πρέπει η κατανάλωση ενός ατόμου να επηρεάζεται από την κατανάλωση άλλων ατόμων, (γ) να ισχύει ο «νόμος» της φθίνουσας απόδοσης κλίμακας ή του αύξαντος κόστους. Όταν ισχύει ο νόμος αυτός μεγιστοποιείται το κέρδος για τους παραγωγούς με την εξίσωση $MC=P$ (όπου MC =οριακό κόστος, P =τιμή του αγαθού στην αγορά). Στην αντίθετη περίπτωση, όταν το κόστος είναι φθίνον (αύξουσα απόδοση κλίμακας) η εξίσωση $MC=P$ οδηγεί σε ζημία διότι είναι $AC>MC$ (AC = μέσο κόστος). Το φθίνον κόστος, λόγω με-

γάλου πάγιου κόστους (μεγάλο μη ανακτώμενο κόστος, sunk cost) και των δημιουργούμενων οικονομικών κλίμακας οδηγεί σε μονοπωλιακές καταστάσεις, (δ) πλήρης πληροφόρηση και συνθήκες βεβαιότητας στην αγορά (δηλ. να μην υπάρχει ασύμμετρη πληροφόρηση μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών).

Η μη ικανοποίηση των ανωτέρω προϋποθέσεων έχει ως αποτέλεσμα την μη επίτευξη της αριστοποίησης του συστήματος, δηλ. τη μη άριστη κατανομή των πόρων παραγωγής και των αγαθών, οπότε έχουμε αποτυχία της αγοράς (market failure), και δημιουργία μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών καταστάσεων. Η αντιμετώπιση των ατελειών στην αγορά γίνεται είτε με την εσωτερικέυση (internalization) των εξωτερικών επιδράσεων, είτε με κρατική διορθωτική πολιτική, οπότε το «σάρατο χέρι» του Adam Smith ή το «Lasser Faire» αντικαθίσταται από το «σάρατο χέρι» του κράτους, δηλ. της ρυθμιστικής αρχής.

Το κράτος, που αποτελεί το δεύτερο οικονομικό θεσμό στις ελεύθερες οικονομίες, μετά το θεσμό της αγοράς, προκειμένου να ελέγξει τα ολιγοπωλιακά και μονοπωλιακά φαινόμενα στις διάφορες αγορές παρεμβαίνει δημιουργώντας τις Ανεξάρτητες Ρυθμιστικές Αρχές, στόχος των οποίων είναι η ελαχιστοποίηση και εξάλειψη των αρρυθμιών στις αγορές προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η ευημερία των καταναλωτών. Όμως με ποιόν τρόπο συμβάλλει η Ανεξάρτητη Ρυθμιστική Αρχή στην αγορά των τηλεπικοινωνιών, δηλ. η EETT, στην ευημερία του καταναλωτή; Η αγορά των τηλεπικοινωνιών είναι αγορά με ολιγοπωλιακή δομή, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η έντονη αλληλεξάρτηση μεταξύ του μικρού αριθμού των επιχειρήσεων του κλάδου. Η επιχείρηση στην ολιγοπωλιακή αγορά λειτουργεί υπό καθεστώς αβεβαιότητας και κατά την εφαρμογή της τιμολογιακής της πολιτικής λαμβάνει υπόψη τις κινήσεις των ανταγωνιστών της. Στην αγορά των τηλεπικοινωνιών έχουμε τον κύριο πάροχο, αυτόν δηλ. που έχει τη δεσπόμενη θέση στην αγορά (αυτόν δηλ. που έχει σημαντική ισχύ στην αγορά, ΣΙΑ, ή SMP), δηλ. τον ΟΤΕ (πρώην φυσικό μονοπώλιο) και τους εναλλακτικούς παρόχους, δηλ. τους ανταγωνιστές του ΟΤΕ. Η εφαρμογή κανόνων ανταγωνισμού στην αγορά των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ενισχύει το ρόλο της EETT. Ο νέος Νόμος 3431/2006 εξουσιοδοτεί την Ανεξάρτητη Αρχή (δηλ. την EETT) να εφαρμόζει το Νόμο 703/1977 περί αρχών ανταγωνισμού στην αγορά των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η Ρυθμιστική Αρχή προκειμένου να καταστήσει αποτελεσματικό τον ανταγωνισμό (workable competition) προς όφελος της ευημερίας του καταναλωτή σε μια απελευθερωμένη πλέον τηλεπικοινωνιακή αγορά, έχει στη διάθεσή της δύο βασικά εργαλεία παρέμ-

βασης: την πολιτική ανταγωνισμού (competition policy) και τη ρυθμιστική πολιτική (ex ante κλαδική ρύθμιση τιμών) (ex ante Sectoral Regulation). Και οι δύο πολιτικές στοχεύουν να καταστεί πιο αποτελεσματικός ο ανταγωνισμός. Πιο συγκεκριμένα, τα μέσα της Ρυθμιστικής Πολιτικής αποβλέπουν στην ex ante ρύθμιση τιμών των επιχειρήσεων SMP (υποχρέωση κατοστρεφούς τιμολόγησης), ώστε η αγορά να λειτουργεί σύμφωνα με τις αρχές ανταγωνισμού. Η Ρυθμιστική Πολιτική παρεμβαίνει άμεσα (ex ante) στην τιμολογιακή πολιτική του μονοπωλητή ή της επιχείρησης που έχει δεσπόμενη θέση στην αγορά (όπως ο ΟΤΕ), με στόχο την τόνωση του ανταγωνισμού και την προώθηση της ευημερίας των καταναλωτών. Από την άλλη μεριά η Πολιτική Ανταγωνισμού ασκείται όταν κρίνεται ότι μπορεί να λειτουργεί ο ανταγωνισμός δηλ. όταν ο ανταγωνισμός είναι επιθυμητός. Τα μέσα της Πολιτικής Ανταγωνισμού σύμφωνα με την οικονομική επιστήμη αποβλέπουν στον ex post έλεγχο συμπεριφορών των επιχειρήσεων που είναι SMP, οι οποίες συμπεριφορές δημιουργούν, διατηρούν ή ενδυναμώνουν την SMP με αρνητικές συνέπειες στην ευημερία των καταναλωτών. Τέτοιες συμπεριφορές είναι α) η καταχρηστική συμπεριφορά αποκλεισμού (foreclosure practices) από

την επιχείρηση που είναι SMP στην αγορά των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (π.χ. άρνηση πρόσβασης σε βασικές διευκολύνσεις, essential facilities) β) η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόμενης θέσης από τον κυρίαρχο πάροχο (κατάχρηση τιμολογιακής πολιτικής π.χ. price squeeze) και ηπ-στρική τιμολόγηση (predator pricing), πράγμα που αποτρέπει την είσοδο σε άλλους ανταγωνιστές στην αγορά, γ) συνεργασιακές συμπεριφορές (εναρμονισμένες πρακτικές) οι οποίες οδηγούν σε καρτέλ (anti-trust), που έχουν αρνητικές συνέπειες στην ευημερία του καταναλωτή. Επιπλέον, στόχος της Πολιτικής Ανταγωνισμού είναι ο ex ante έλεγχος των συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων που μεταβάλλουν τη δομή της αγοράς (μεταβολή των μεριδίων και αλλαγή του βαθμού συγκέντρωσης στην αγορά) και ενισχύουν τη δεσπόμενη θέση των επιχειρήσεων SMP στην ολιγοπωλιακή αγορά. Η EETT εφαρμόζοντας διαφανείς και αμερόληπτες διαδικασίες, χωρίς έξωθεν παρεμβάσεις, προάγει τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά προς όφελος των καταναλωτών. Αποτελεί κοινή διαπίστωση, ότι η EETT εφαρμόζοντας τις αρχές του ανταγωνισμού (χωρίς να αγνοεί την πολυπλοκότητα της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών) συμβάλλει στην ευημερία των καταναλωτών.

